

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Štefana Michálíka a JUDr. Daniela Hudáka na neverejnom zasadnutí konanom 2. októbra 2013 v Bratislave v trestnej veci obvineného **I. S.** pre zločin podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák., o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 1. júla 2011, sp. zn. 6To 37/2011, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného **I. S.** **s a o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Košice I z 10. marca 2011, sp. zn. 4T 24/2010, bol obvinený **I. S.** uznaný vinným zo zločinu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, ako je uvedené v skutkovej vete výrokovej časti I. stupňového rozsudku.

Za to bol odsúdený podľa § 424 ods. 3 Trestného zákona účinného s použitím § 37 písm. m/, § 38 ods. 4 Trestného zákona na trest odňatia slobody v trvaní štyroch rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Trestného zákona bol obvinený pre výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia.

O odvolaní obvineného **I. S.** a jeho manželky proti vyššie uvedenému rozsudku rozhodol Krajský súd v Košiciach dňa 1. júla 2011 rozsudkom, sp. zn. 6To 37/2011, takým spôsobom, že tento podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie tak obvineného ako aj jeho manželky.

Dňa 16. apríla 2012 bolo na súd prvého stupňa doručené dovolanie obvineného I. S. podané prostredníctvom jeho obhajcu a smerujúce proti vyššie spomenutému rozhodnutiu krajského súdu, kde tento ako dovolacie dôvody uviedol dôvody v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Tr. por.

V jeho písomnom odôvodnení pritom poukázal v prvom rade na porušovanie obhajobných práv spočívajúcich v tom, že spoluobvinený R. P. bol vypočutý v prípravnom konaní bez prítomnosti obvineného a jeho obhajcu. Týmto bola porušená zásada kontradiktórnosti, nakoľko hlavné pojednávanie sa konalo v jeho neprítomnosti, pričom jeho výpoveď bola iba prečítaná.

Ďalej namietal nepreskúmateľnosť oboch rozhodnutí - tak okresného ako aj krajského súdu.

Výrazy „Židia do plynu, cigáni do plynu“ nemožno považovať za vyhrážky, ktoré by mohli vzbudiť dôvodnú obavu z ich realizácie, nakoľko neexistujú plynové komory a teda nie je možné ich zrealizovať.

Z dôvodov vyššie uvedených preto obvinený navrhol, aby bolo jeho dovolaniu vyhovené a vec bola krajskému súdu vrátená na nové konanie a rozhodnutie.

Dňa 20. marca 2013 bolo na Okresný súd Košice I doručené i písomné vyjadrenie prokurátora k podanému dovolaniu, z ktorého obsahu je zrejmé, že tento považuje právoplatné rozhodnutie súdu za vecne správne a zákonné. Výsluch spolupáchateľa R. P. považuje za zákonný. Obvinený mal právo už v prípravnom konaní, resp. pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu žiadať o jeho zopakovanie. Usvedčovaný bol viacerými svedkami, pričom vyššie citované vyhrážky, navyše spojené s výkrikmi „Sieg heil“ sú spôsobilé vzbudiť obavu.

S ohľadom na to preto navrhol podané dovolanie odmietnuť ako nedôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu

(§ 369 ods. 2 písm. b/ a § 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 2 Tr. por.), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.).

Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Tr. por., veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo a podal riadny opravný prostriedok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c/ Tr. por.).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa § 371 ods. 3 Tr. por. dôvody podľa odseku 1 písm. a/ až g/ nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Podľa § 371 ods. 7 Tr. por. dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal predložený spisový materiál a s ohľadom na obsah podaného dovolania zdôrazňuje, k dovolaciemu dôvodu uvedenému v ust. § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., že podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť úplnú ochranu zákonných záujmov a práv obvineného, prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu veci a tiež i k vydaniu zákonného a spravodlivého rozhodnutia. Zákon pre uplatnenie tohto dovolacieho dôvodu však nepredpokladá **každé** porušenie práva na obhajobu, ale len jeho porušenie zásadné. Tým je najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe.

S poukazom na námietky obvineného považuje tunajší súd ďalej za potrebné upozorniť na tú skutočnosť, že právo obvineného na obhajobu nemôže byť porušené tým, že súd, vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, hodnotí dôkazy ináč než je predstava obvineného, a takisto za takéto porušenie nemožno chápať ani obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní či súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by tomu tak bolo, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle ust. § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, **nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu. Revízia skutkových zistení a záverov je už v dovolacom konaní nemožná.**

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že nie je ani predmetom skúmania dovolacieho súdu, akým spôsobom sa súdy nižších stupňov vysporiadali s hodnotením jednotlivých dôkazov, resp. aké závery z vykonaného dokazovania vyvodili, pretože tu ide o otázky skutkového charakteru.

Tak ako najvyšší súd v predmetnom prípade nezistil žiadne zásadné porušenie práva obvineného na obhajobu, znamenajúce naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., nezistil rovnako ani žiadne skutočnosti nasvedčujúce tomu, že by mal byť skutok inak kvalifikovaný, popr. že v konaní obvineného nešlo o žiadny trestný čin.

Pokiaľ ide pritom o procesne použiteľnú výpoveď spoluobvineného v prípravnom konaní, obhajca obvineného S. sa na nej ani nemohol zúčastniť, nakoľko v dobe jej realizácie ešte nebol obvinenému ustanovený a túto okolnosť ani nenamietali po jeho ustanovení obvinenému, ani pri oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania.

Je však nutné konštatovať, že právo obvineného na spravodlivý proces (v zmysle čl. 6. ods. 3 písm. d/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) porušené nebolo.

Atribútom spravodlivého procesu v tomto zmysle je zachovanie rovnosti strán pri vykonávaní dôkazu výsluchom svedka a splnenie požiadavky, aby aspoň raz v konaní mal obvinený alebo jeho obhajca možnosť položiť svedkovi potrebné otázky, prípadne aby mohol vznášať námietky proti priebehu výsluchu či proti samotnému obsahu výpovede svedka, alebo proti protokolácii výpovede. Obvinený, resp. jeho obhajca, musí mať vždy reálnu

možnosť realizovať svoje právo na obhajobu a je len na ňom, či ho využije. Túto možnosť ohľadom uvedeného svedka mal.

Kontradiktórny charakter hlavného pojednávania bude zachovaný pri prečítaní zápisnice o výpovedi svedka vtedy, ak táto výpoveď bola vykonaná kontradiktórne v prípravnom konaní, t.j. ak výsluch takého svedka (spoluobvineného) bol uskutočnený za prítomnosti obvineného alebo jeho obhajcu alebo **ak prítomnosť pri tomto úkone im bola reálne umožnená (hoci ju napr. nevyužili)** a to v ktorejkoľvek fáze konania.

Právo na obhajobu by v danom prípade bolo u obvineného porušené, pokiaľ by jeho odsúdenie bolo založené **výlučne alebo v rozhodujúcej miere** na výpovedi osoby, ktorú obvinený nemohol nikdy vypočuť alebo dať vypočuť (Luca proti Taliansku - rozsudok ESLP z 27. februára 2001, Mariana Marinescu proti Rumunsku...).

V danom prípade je evidentné, že vina obvineného nebola založená výlučne, ani v rozhodujúcej miere, na výpovedi R. P..

Súdy jeho vinu opreli o výpovede svedkov H., T., Š. a nielen na prečítanej výpovedi spoluobvineného P..

Je preto zrejmé, že zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu bude iba vtedy, pokiaľ sa odsúdenie zakladá výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na výpovediach tej osoby, ktorú obvinený vo fáze vyšetrovania ani na pojednávaní pred súdom nemal možnosť vypočuť alebo dať vypočuť.

Za rozhodujúci dôkaz je potrebné považovať taký dôkaz, bez ktorého by zostávajúce dôkazy neboli dostatočné k vysloveniu viny u obvineného. V teraz prejednávanej veci však vina obvineného nebola postavená v rozhodujúcej miere na prečítanej výpovedi R. P., ale na iných svedeckých výpovediach a dôkazov, a nie v rozhodujúcej miere a už vôbec nie výlučne, na výpovedi spoluobvineného z prípravného konania.

K vyhodnoteniu svedeckých výpovedí a odôvodneniu rozhodnutia v tomto smere dovolací súd iba poznamenáva, že to, aké dôkazy súd I. stupňa vykonal, ako ich následne súdy vyhodnotili a aké závery z vykonaného dokazovania vyvodili je otázka skutkových zistení, ktorú dovolací súd v predmetnom konaní už nemá oprávnenie preskúmať.

V tomto smere považoval za potrebné dodať zároveň tiež to, že je výsostným právom súdu zvážiť, akú voľbu dôkazného prostriedku použije pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por. a či určitú skutkovú okolnosť, ktorú považuje za dokázanú, bude overovať ďalšími dôkaznými prostriedkami.

Obvinený ďalej prostredníctvom obhajcu namietajú tú okolnosť, že vyhrážky spočívajúce v posielaní určitej skupiny osôb „do plynu“ pre ich príslušnosť k niektorej rase, etniku, sprevádzané hajlovaním, vykrikovaním, násilným konaním (hádzaním stoličiek do stien a stolov), nemohli vzbudiť obavu z vyhrážok, nakoľko plynové komory už neexistujú a teda vyhrážky by nemali kde zrealizovať.

V tejto súvislosti treba len podotknúť, že pokiaľ má dospelý jedinec aspoň základné vzdelanie a nie je mentálne retardovaný musí mu byť zrejmé, čo znamená posielanie niekoho „do plynu“, že ide o hrozbu spočívajúcu vo fyzickom násilí, ktorá jednoznačne je spôsobilá vzbudiť dôvodnú obavu, pričom je právne irelevantné, či v konkrétnom prípade táto obava aj vzbudená pri jednotlivých svedkoch bola.

Na základe vyššie uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení preto najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 2. októbra 2013

JUDr. Peter H a t a l a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Ing. Alžbeta Kóňová